

montessorischool
LINDENHOLT

Leuvenbroek 20-04
6546 XN Nijmegen
024 – 3774367
www.montessori-lindholt.nl

Pestprotocol

Inhoudsopgave.

Paginnummer:

Inleiding.	Blz. 3
1. Definitie van pesten.	Blz. 4
2. Aanpak van pesten.	Blz. 5
3. Afspraken over controle op het plein.	Blz. 9
4. Afspraken over het klassen protocol.	Blz. 9
5. Voorkomen van pesten.	
6. Afspraken over het informeren van ouders.	
7. Werken aan sociale vaardigheden.	
8. Jaaroverzicht.	
9. Evaluatie	
Bijlage 1.	

Inleiding.

Pesten is een probleem wat regelmatig voorkomt, ook op Montessorischool Lindenholt. Om op een adequate manier met pesten om te gaan is er een pestprotocol ontwikkeld. Een pestprotocol is niet alleen belangrijk om pesten zoveel mogelijk te voorkomen maar ook om te weten hoe er gehandeld moet worden als een pestsituatie zich voordoet. Het betekent dus dat leerkrachten zich gezamenlijk inzetten voor een veilige school.

Het pestprotocol van Montessorischool Lindenholt heeft als doel: ‘alle leerlingen moet zich in hun basisschoolperiode veilig kunnen voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen’. Dit pestprotocol draagt bij aan het vergroten van een veilig pedagogisch klimaat binnen de school.

Om pesten aan te pakken zijn een aantal voorwaarden verbonden:

- Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (slachtoffers, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders.
- De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen regels worden vastgesteld.
- Als pesten zich voordoet, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.
- Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.

De opbouw van het pestprotocol zal er als volgt uit komen te zien:

1. *Definitie van pesten*: wat verstaat Montessorischool Lindenholt onder pesten en wat is het verschil tussen pesten en plagen?
2. *Aanpak van pesten*: het pestprobleem wordt aangepakt door middel van de no-blame approach.
3. *Afspraken over controle op het plein*: welke regels gelden er tijdens het buitenspelen, hoe worden bijvoorbeeld ruzies opgelost?
4. *Afspraken maken over het klassen protocol*: hierin komen omgangsregels te staan die de klas met elkaar opstelt.
5. *Voorkomen van pesten*: wat gaat Montessorischool Lindenholt inzetten om pesten te voorkomen, welke preventieve maatregelen worden er genomen?
6. *Afspraken over het informeren van ouders*: Wanneer informeert de school ouders en op welke manier zal dit gebeuren? Wat moeten ouders weten over pesten en de manier waarop de school omgaat met pesten?
7. *Werken aan sociale vaardigheden*: Op welke manier wordt er op Montessorischool Lindenholt gewerkt aan sociale vaardigheden
8. *Jaaroverzicht*: Welke afspraken moeten er door het jaar heen uitgevoerd worden. Welke incidenten hebben plaatsgevonden? Deze worden geregistreerd om een overzicht te krijgen van het aantal incidenten dat zich voordoet.
9. *Evaluatie*: wanneer vindt de evaluatie plaats, zijn er aanpassingen of punten die anders moeten?

1. Definitie van pesten.

Onder pesten verstaan wij: leerlingen die op systematische wijze en gedurende langere tijd door een andere leerling of groepje leerlingen fysiek en/of mentaal bejegend wordt. Deze leerling is niet (meer) in staat zichzelf te verdedigen.

Hieronder worden de verschillen tussen pesten en plagen weergegeven.

Pesten:	Plagen:
• Het is van langere duur	• Er is sprake van incidenten.
• Er is geen sprake van gelijkwaardigheid.	• Er is sprake van gelijkwaardigheid.
• Gebeurd in groepsverband.	• Niet in groepsverband.
• Er wordt macht uitgeoefend.	• Gelijke machtsverhouding.
• Steeds gericht op hetzelfde slachtoffer	• Geen vast doelwit.
• Het slachtoffer is niet (meer) in staat zichzelf te verdedigen.	• Het slachtoffer is in staat zichzelf te verdedigen.
• Blijvende lichamelijke en / of geestelijke schade.	• Geen (blijvende) schade.

Pesten kan op allerlei manier gebeuren. Er zijn enkele vormen van pesten die onderscheiden kunnen worden:

- Verbaal pesten: deze vorm van pesten is waarschijnlijk één van de meest voorkomende vormen van pesten. Het is een gemakkelijke vorm, omdat de kans dat iemand het merkt minder groot is als bij andere vormen van pesten. Voorbeelden van verbaal pesten zijn: dreigen, schelden, narroepen, uitlachen, vervelende grapjes maken, belachelijk maken, roddelen enz.
- Non-verbaal pesten (lichamelijk): voorbeelden die bij deze vorm van pesten genoemd kunnen worden zijn: schoppen, slaan, duwen, trekken enz. Ook kan bij deze vorm van pesten gedacht worden aan afpakken, verstoppen en kapot maken van spullen.
- Passief pesten: voorbeelden van passief pesten zijn negeren, buitensluiten en doodzwijgen. Dit zijn vormen van indirect pesten die in geen geval over het hoofd mogen worden gezien. Het is echter wel een vorm van pesten die niet altijd onmiddellijk waarneembaar is.
- Digitaal pesten: Met de komst van internet, mobieltjes en e-mail is een nieuwe vorm van pesten ontstaan: digitaal pesten. Het hacken van emailaccounts, bedreigingen of het plaatsen van vervelende foto's zijn voorbeelden van digitaal pesten. Dit is een zeer ingrijpende vorm van pesten, doordat de pester anoniem te werk gaat en het pesten niet aan tijd en plaats gebonden is. De barrière om te pesten is lager, omdat je de ander niet ziet en misschien niet kent.

2. Aanpak van pesten.

Naast regels en afspraken met betrekking tot pesten, is een aanvullende strategie nodig om het pesten daadwerkelijk te beëindigen. De no-blame approach is zo'n methode.

De no-blame approach is een stappenplan dat op scholen gebruikt wordt om een pestprobleem aan te pakken. Wat dit stappenplan bijzonder maakt is dat het pesten op een voor alle betrokkenen veilige manier wordt opgelost en dat de kinderen, maar ook de volwassenen op een andere manier om leren gaan met conflicten.

Er worden geen schuldigen aangewezen. Het probleem wordt benaderd vanuit het systeem. Het systeem heeft een probleem gecreëerd en is als systeem ook verantwoordelijk voor de oplossing.

Het straffen van de dader blijkt niet altijd te helpen om het pesten te beëindigen. Het pesten kan hierdoor verergeren en het pestgedrag wordt subtieler en moeilijker waar te nemen. Het belangrijkste doel moet zijn het pestgedrag te stoppen en niet om de pesters te straffen.

De no-blame approach bestaat oorspronkelijk uit 7 stappen. Wij hebben echter zelf 2 punten toegevoegd die volgens onze visie aan het stappenplan ontbreken. Deze punten zijn de zwiigende middengroep en de rol van de ouders.

Stap 1 Gesprek met het slachtoffer:

Als eerste probeer je met het slachtoffer te praten over de situatie en zijn gevoelens. Het is niet nodig om te weten wat er precies is gebeurd, maar je moet wel te weten zien te komen wie er bij het probleem betrokken zijn. Wanneer het slachtoffer wel wil vertellen wat er precies gebeurd is, mag dit natuurlijk. Vervolgens geef je aan dat het niet gaat om het straffen van de daders, maar dat je met de daders gaat praten over het gevoel van het slachtoffer. Veel slachtoffers zwiigen omdat ze bang zijn voor wraak van de daders.

Het is belangrijk dat je je richt op het gevoel van de leerling, feiten zijn minder belangrijk. De leerling kan gevraagd worden om als huiswerkopdracht op papier te zetten hoe hij zich voelt (bijvoorbeeld door middel van een tekening, gedicht, opstel).

Aan het einde van het gesprek zal de begeleider:

- Nagaan of er iets vertrouwelijks is besproken dat de rest van de groep niet mag weten.
- Vragen aan het slachtoffer om de namen te noemen van de betrokkenen, enkele meelopers of toeschouwers en enkele vrienden. Deze zullen deel uit maken van de groep waar gesprekken mee plaats gaan vinden.
- Het slachtoffer uitnodigen om iets te schrijven of te tekenen dat uitdrukt hoe hij/zij zich voelt.
- Het slachtoffer de kans bieden om op elk moment tijdens het inzetten van het stappenplan contact op te nemen om te praten als het niet goed loopt.

Stap 2 Gesprek met de daders:

Na het gesprek met het slachtoffer volgt er een gesprek met de leerlingen die bij het pesten betrokken zijn. Dit gesprek is een groepsgebesprek met bijvoorbeeld 2 pesters, 2 meelopers en 2 leerlingen die een positieve invloed hebben op de groep. Het slachtoffer is niet bij dit gesprek aanwezig. Het is belangrijk dat er een rustige en ontspannen sfeer heerst. Het doel van dit gesprek is de kracht van de groepsleden te gebruiken om het best mogelijke resultaat te krijgen.

Stap 3 Het probleem duidelijk maken:

Als eerste leg je aan de ouders uit wat het probleem is en hoe het slachtoffer zich voelt. Hierbij maak je gebruik van de huiswerkopdracht die het slachtoffer gemaakt heeft. Je vertelt over de situatie, zonder dat je iemand beschuldigt. Ook vertel je dat niemand bang hoeft te zijn voor straf, want iedere beschuldiging kan ervoor zorgen dat er opnieuw en waarschijnlijk subtieler gepest gaat worden.

Als leerlingen vertellen wat er precies is gebeurd ga je daar nauwelijks op in. In plaats daarvan leg je uit wat het doel van het gesprek is. Het doel is dat de leerlingen begrijpen hoe de gepeste leerling zich voelt. Het gesprek is dus niet om uit te vinden wie wat gedaan heeft.

Stap 4 De verantwoordelijkheid delen:

Hoewel er geen beschuldigingen worden geuit, benadruk je dat de leerlingen er verantwoordelijk voor zijn dat het slachtoffer zich weer goed gaat voelen. De groep die bij het pesten betrokken is, kan iets aan het probleem doen.

De begeleider maakt duidelijk dat:

- Er gedeelde verantwoordelijkheid is om de leerling te helpen zich weer gelukkig en veilig te voelen.
- De groep bijeen geroepen is om het probleem te helpen oplossen.

Stap 5 De ouders naar ideeën vragen:

Eén voor één vraag je aan de betrokken leerlingen welke ideeën ze hebben om het slachtoffer te helpen, zodat het slachtoffer zich weer prettig voelt in de klas en op school. De leden van de groep geven geen toestemming meer voor de voortzetting van het pestgedrag. Ideeën die worden genoemd zijn bijvoorbeeld:

- Ik zal het slachtoffer helpen met huiswerk maken.
- Ik zal het slachtoffer kiezen om in een groep mee samen te werken.
- Ik zal het slachtoffer helpen als anderen hem lastig vallen.
- Ik zal mijn excuses aan het slachtoffer aanbieden.

Je spreekt je positieve waardering uit voor alle ideeën die de leerlingen hebben bedacht. De ideeën moeten van de groepsleden zelf komen en mogen niet opgelegd worden door de begeleider. Als de leerlingen zich in algemene termen uitdrukken, stimuleer je ze de ik-vorm te gebruiken.

Leerlingen kunnen ook met tips komen voor het slachtoffer. Vraag of de ouders het goed vinden als je deze tips bespreekt met het slachtoffer. Daarnaast stel je de vraag of er dingen zijn die de ouders kunnen en willen doen om ervoor te zorgen dat de ander zich weer prettig voelt.

Stap 6 Laat het probleem aan de groep over:

De begeleider eindigt de bijeenkomst en legt de verantwoordelijkheid om het probleem op te lossen bij de groep.

Je geeft aan dat je goede dingen hebt gehoord. Daarnaast maak je een afspraak dat je ieder lid van de groep individueel over een a twee weken nog een keer spreekt over wat er veranderd is. Bedank de leerlingen voor het feit dat ze goed meegedacht hebben om het probleem op te lossen.

Stap 7 Inlichten van de rest van de klas (de zwijgende middengroep):

Ook deze groep moet voldoende aandacht krijgen. Leerlingen die getuigen zijn van pesten hebben de verantwoordelijkheid om hier op te reageren of door zelf in te grijpen of een leerkracht in te schakelen. De school moet steeds het signaal afgeven dat pesten niet kan en dat

het normoverschrijdend gedrag is. De school werkt aan een klimaat waarbij de leerlingen het voor elkaar opnemen in plaats van de pesters hun gang laten gaan.

- Met de leerlingen praten over pesten en hun eigen rol daarbij.
- Met de leerlingen praten over mogelijke oplossingen en wat ze zelf kunnen bijdragen aan deze oplossingen.
- Samen werken aan de oplossingen waarbij ze zelf een actieve rol spelen.

Stap 8 Inlichten van ouders:

Neem als leerkracht meteen contact op met de ouders van zowel de gepeste leerling als de leerlingen die het meest betrokken zijn bij het pesten. De ouders worden ingelicht over de manier waarop de school het pesten aan gaat pakken.

Het is belangrijk om contact met de ouders te behouden zodat je elkaar op de hoogte kunt houden over hoe het gaat.

Stap 9 Evaluatie:

Vraag alle leerlingen afzonderlijk die je eerder heb gesproken, inclusief de gepeste leerling, na een a twee weken hoe het nu gaat. Wat is er verbeterd? Zijn er nog dingen die verbeterd kunnen worden? De gesprekken zijn met elk groepslid afzonderlijk zodat elk van hen kan vertellen over zijn bijdrage aan een betere sfeer, zonder dat er een competitieve sfeer gecreëerd wordt.

Doe hiervan verslag aan de ouders van de gepeste leerlingen en aan de ouders van de leerlingen die het meest betrokken zijn geweest bij het pesten.

Door een verslag bij te houden van de incidenten, de gesprekken en de oplossingen kan dit houvast bieden bij gesprekken met ouders of met collega's. Met behulp van de verslagen kan bijvoorbeeld een patroon ontdekt worden. Ook zorgt verslagleggen ervoor dat incidenten niet vergeten worden. Het formulier dat gebruikt wordt bij de no-blame approach om de gesprekken vast te leggen is te vinden in bijlage 1.

Wanneer pesten zich voordoet en de no-blame approach ingezet wordt, wordt het hele team op de hoogte gebracht van de situatie. Iedereen wordt op de hoogte gehouden van de manier waarop de stappen doorlopen worden en welke resultaten dit uiteindelijk oplevert.

Hoe komt het dat het werkt?

Er zijn een aantal punten die er aan bijdragen dat de no-blame approach een methode is om pesten aan te pakken die goede resultaten oplevert:

- Empathie: In de no-blame approach wordt er een empathische reactie uitgelokt bij de pesters, ze gaan zich inleven in de slachtoffers.
- Schaamte: De daders worden niet geïdentificeerd, maar ze weten wel wie verantwoordelijk is voor de pijn van het slachtoffer. Er is vaak sprake van innerlijke schaamte die ervoor zorgt dat de pester zijn gedrag gaat veranderen.
- Macht: Zelfs als de pester zijn gedrag niet wil veranderen, nemen de andere leden van de groep de macht over van de pester. Voor de pester wordt het moeilijk om het kwetsende gedrag verder te zetten, omdat de rest van de groep het slachtoffer steeds ondersteunt.
- Probleemoplossend: De aanpak wordt heel snel probleemoplossend. De leerlingen bedenken zelf oplossingen voor het probleem en gaan hier mee aan de slag.
- Opvolging en evaluatie: Door de leerlingen bij de evaluatie nog een keer individueel te spreken wordt er terug gekomen op hun eigen verantwoordelijkheid. Hun eigen bijdrage wordt erkend en daar kunnen ze trots op zijn.

Mocht het zijn dat na het inzetten van de no-blame approach het pesten niet ophoudt, wordt er in overleg met de directie over gegaan tot andere maatregelen.

Meer informatie over de no-blame approach is te vinden in de volgende literatuur:
Maines, B & Robinson, G (2003) *Een schreeuw om hulp. De no-blame aanpak bij pesten*.
Mechelen: Bakermat.

3. Afspraken over controle op het plein.

Tijdens het speekwartier wordt ervoor gezorgd dat er voldoende leerkrachten buiten lopen om toezicht te houden. De afspraak is dat iedere leerkracht tijdens het speekwartier buiten aanwezig is. De aanwezigheid van leerkrachten tijdens de pauze geeft de leerlingen een gevoel van veiligheid. Pesten zal minder snel plaats vinden als er toezicht is van leerkrachten.

Tijdens het speekwartier gelden de volgende regels:

- Bij slaan/schoppen/schelden wordt de leerling direct naar binnen gestuurd, daarna wordt binnen het gesprek aangegaan.
- Leerlingen die naar binnen worden gestuurd of die voor straf niet naar buiten mogen zitten in de aula.
- Leerlingen mogen alleen naar binnen als zij dit aan de leerkracht hebben gevraagd.
- Wanneer de bal op het dak ligt, wordt deze er pas na de pauze afgehaald.
- Iedereen mag mee doen met elkaars spellen.
- Het speelgoed wordt eerlijk verdeeld.

4. Afspraken over het klassenprotocol.

Leerlingen kunnen actief betrokken worden bij het voorkomen van pesten door met hen een klassenprotocol op te stellen. Een klassenprotocol is een goed hulpmiddel om leerlingen bewust te maken van de gedragsregels die ze willen hanteren. Er komen regels in te staan die de klas zelf opstelt. Het is de bedoeling dat deze regels positief geformuleerd worden bijvoorbeeld: 'we pakken elkaars spullen niet af' kan positief omgezet worden in; 'als we iets van een ander willen gebruiken, vragen we dit aan elkaar'

Het is de bedoeling dat de leerlingen allemaal hun naam of handtekening onder het protocol zetten. Hiermee laten ze zien dat ze zich aan de afspraak willen houden. Om de afgesproken regels zichtbaar te houden, kan het protocol in de klas opgehangen worden. Bij de lagere groepen kan er gebruik gemaakt worden van pictogrammen om de regels duidelijk te maken.

Het klassenprotocol wordt aan het begin van het jaar gemaakt. Om de gemaakte afspraken levendig te houden, kan er nagevraagd worden of iedereen nog weet welke regels er gemaakt zijn en of de leerlingen zich hier ook nog aan houden. Na iedere vakantie wordt er geëvalueerd om de leerlingen te laten zien dat de leerkracht het belangrijk vindt hoe er met elkaar omgegaan wordt.

5. Voorkomen van pesten.

Wat gaat de school inzetten om pesten te voorkomen. Op welke manier wordt er gebruik gemaakt van preventie maatregelen.

6. Afspraken over het informeren van ouders.

Wanneer informeert de school ouders en op welke manier zal dit gebeuren? Wat moeten ouders weten over pesten en de manier waarop de school omgaat met pesten? Hoe worden deze ouders geïnformeerd?

7. Werken aan sociale vaardigheden.

Op welke manier wordt er op ‘Montessorischool Lindenholt’ gewerkt aan sociale vaardigheden. De methode die gebruikt wordt kan beschreven worden.

8. Jaaroverzicht.

De volgende afspraken staan op het programma:

Wat te doen:	Wanneer:
- Opstellen klassenprotocol.	- Tweede week van het schooljaar.
- Evalueren klassenprotocol.	- Na iedere vakantie (herfst- kerst- voorjaars- en mei vakantie).
- Evalueren pestprotocol.	- Na de kerstvakantie. - Begin juni.

9. Evaluatie

Het pestprotocol en de daarin opgenomen no-blame approach worden twee keer per jaar geëvalueerd tijdens de teamvergadering. Dit gebeurt op de helft van het schooljaar (na de kerstvakantie) en richting het einde van het schooljaar (begin juni). Tijdens de evaluatie wordt gekeken hoe het gaat met de gemaakte afspraken, of er nieuwe afspraken gemaakt moeten worden en of er punten aangepast moeten worden. Ook wordt er gekeken hoe het loopt met de no-blame approach zelf. Is deze aanpak al ingezet en zo ja welk resultaat heeft dit opgeleverd. Als er aanpassingen of veranderingen uit de evaluatie komen, moeten deze aangepast worden in het pestprotocol.

Situaties waarin de no-blame approach ingezet wordt, worden altijd besproken tijdens de eerst volgende teamvergadering om de rest van het team op de hoogte te brengen.

Bijlage 1.

Formulier No-Blame approach.		
Naam gepeste leerling	Groep	Leerkracht
Verslag gesprek met gepeste leerling		
Gesprek met de volgende leerlingen	Verslag van het gesprek met de betrokken leerlingen	
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
Resultaten van de methode		
Datum		